

violentum in motibus. Primo, inquit an sicut datur naturale et violentum in motibus localibus, ita inveniatur in aliis generibus motuum, puta alterationis et augmentationis. Et respondet etiam in aliis generibus dari violentum et naturale, sicut generationes, et corruptiones violentæ sunt præter naturam, et similiter alterationes aliquæ non secundum naturalem cursum proveniunt, ut cum quis dimittitur a febris diebus non criticis, et hoc modo non inconvenit, quod generatio contrarietur generationi secundum violentiam, et naturam.

Secunda quæstio est, an detur generatio quietis, ita quod generatio ejus dicatur via ad statum. Quam controversiam disputat in utram-

que partem, nec solvit eam expresse, sed implicite, dum dicit non generari quietem, dum res detinetur violentem in aliquo loco, sed cum naturaliter et tranquille.

Tertia dubitatio est, quia ex dictis sequitur duo contraria eidem convenire, dum enim quis tendit ab albo in nigrum, non statim habet totam albedinem, nec statim exiit totam nigredinem, sed partim habet unam, partim alteram, quod est habere aliquid de utroque contrario. Respondet: Habet duo contraria non simpliciter et in esse perfecto, et quieto, quod repugnat, sed unum in abiectione, et aliud in acquisitione, et sic contraria aliquando permiscetur in esse imperfecto.

SUMMA LIBRI VI.

In hoc libro explicata divisione motus per species et contrarietates, intendit tractare de divisione motus penes partes ex quibus integratur. Et totus liber habet decem capita, et tractat quatuor. Primum est, quod motus sicut et omne continuum est divisibile, et non constat ex solis indivisibilibus. Secundo, ostendit quot modis dividatur motus, et quis sit ordo partium, quæ finitas ejus aut infinitas. Tertio, ostendit quomodo quies habeat divisionem. Quarto, expedit rationis Zenonis in contrarium circa indivisibilia, ex quibus dicebat constare motum et continuum.

Summa capituli I.

In hoc capite duo facit Philosophus. Primo, ostendit continuum in genere loquendo non componi ex indivisibilibus. Secundo, ostendit motum et tempus in speciali indivisibilibus

non constare. Primum probat duabus rationibus principalibus. Et ad primam supponit definitiones supra traditas continui, contigui et consequenter. Continuum dicitur *quorum ultima sunt unum*; contigua *quorum ultima sunt simul*; consequenter *quorum nihil est medium sui generis*. Ex quibus format rationem, quia non potest continuum componi ex indivisibilibus, neque per modum continuationis, neque per modum contactus, seu configurationis, neque per modum consequenter; ergo. Non per modum continuationis, neque configurationis, quia continua sunt, quorum ultima sunt unum, et contigua quorum ultima sunt simul, in indivisibilibus autem non est accipere aliquid ultimum, quia carent partibus respectu quorum sit ultimum; ergo. Non etiam se habent consequenter, quia unum punctum non est immediatum alteri, sed inter quælibet duo puncta est

linea media. Quod ostendit, quia duo puncta debent distare situ, et non possunt se contingere, ergo debet aliquid intercedere, quod indivisibile non sit, sed divisibile. Denique, partes in quas dividitur continuum, sunt sibi coherentes et continuæ, ergo si dividerentur in sola indivisibilia, illa semutuo tangerent et continuarentur, quod reprobatur est.

Circa secundum, loquendo de motu in speciali præsupponit eandem esse rationem de constitutione ex indivisibilibus in magnitudine, motu et tempore. Quare si magnitudo componitur ex indivisibilibus etiam motus, qui super eum fit, componetur ex indivisibilibus. Igitur cum impossibile sit aliquid simul moveri, et mutatum esse, aut quando movetur nondum mutatum est, aut simul movetur et mutatum est, hoc posterius stare non potest, ergo primum: et consequenter motus non constat ex indivisibilibus, quæ sunt mutata esse, sed ex partibus motus. Denique, idem ostendit dicendum esse de tempore, scilicet quod non constat ex indivisibilibus, nam si sit magnitudo divisibilis in quinque palmos, et detur mobile unius palmi, prius tempore decurret partem unius palmi, quam omnes simul, ergo constat partibus divisibilibus.

Summa capituli II.

In hoc capite ulterius prosequitur Philosophus id quod in fine capituli præcedentis attigerat, scilicet tempus componi partibus divisibilibus, et non ex solis indivisibilibus. Et ad hoc ostendit duo. Primum, quod magnitudo et tempus eodem modo dividuntur. Secundo, quod eodem modo se habent penes finitum et infinitum.

Primum ostendit, tum quia illa dicuntur æque velocia, quæ eam-

dem magnitudinem percurrunt eodem tempore, et minorem magnitudinem in minori, si ergo detur aliqua magnitudo divisibilis, quam pertranseat mobile in tempore determinato, mobile æque velox pertransibit partem illius in minori tempore, ergo et tempus ita est divisibile sicut magnitudo, tum quia idem mobile, quod toto tempore decurrit spatium decem palmorum, in medietate temporis decurrit medietatem spatii, et in minori minus, et sic de reliquis partibus in infinitum, ergo dividitur tempus sicut magnitudo.

Circa secundum, ostendit quod infinitas vel finitas temporis se habet sicut infinitas aut finitas magnitudinis, sive sit infinitum in extremis, quod omni extremitate caret, sive infinitum divisione, quod scilicet in infinitum dividi potest, quale est quodlibet continuum, ultrique vero temporis finitas aut infinitas proportionatur. Ex quibus colligit aliqua corollaria. Colligit primo, solutionem argumenti Zenonis, quo probabat nihil moveri, quia sunt infinita indivisibilia in quolibet spatio, quorum unumquodque a mobili debet attingi, et sic infinita transiret, quod in tempore finito esse non potest. Respondet tamen ad hominem, hoc non sequi, quia sicut spatium est infinitum divisione, non vero per carentiam terminorum, ita et tempus eandem habet infinitatem. Colligit secundo, nec finito tempore infinitam magnitudinem, nec infinito tempore finitam magnitudinem percurri. Colligit tertio, nullum continuum generaliter loquendo solis indivisibilibus constare, nam si sit magnitudo tribus indivisibilibus constans, et similiter tempus tribus instantibus, et sit unum mobile velocius, quod totam illam magnitudinem tribus illis instantibus percurrat, aliud vero

tardius, quod tantum duo indivisibilia ejusdem mobilis eodem tempore consumat, tunc ergo tale tempus respectu mobilis velocioris dividetur in tria indivisibilia, quibus transit illam magnitudinem, et rursus idem tempus dividetur in duo indivisibilia, quibus mobile tardum duas illas partes percurrit, ergo aut fatendum erit indivisibile posse dividi, aut continuum indivisibilibus tantum non constare.

Summa capituli III.

Ab hoc capite incipit Philosophus agere de divisione motus usque ad caput quintum in quo incipit agere de ordine partium motus. Et in hoc capite tertio præmittit tria theoremata seu præsuppositiones. In sequenti ponit duas assertiones circa divisionem motus. Præsuppositiones quas præmittit in hoc capite sunt tres. Prima, nunc seu instans est quoddam indivisibile. Sumitur autem nunc dupliciter. Primo, pro eo quod per se primo tale est. Secundo, pro eo quod est tale per accidens, seu secundum alterum. Dicitur nunc per se illud extremum, quo pars succedens alteri unitur: dicitur nunc secundum aliud ipsum tempus præsens, verbi gratia, hic dies, hæc hora, quod tamen secundum se totum non est præsens. In præsentia loquitur de instanti primo modo, et probat esse indivisibile, quia si esset divisibile, sequeretur quod idem esset præteritum et futurum, scilicet idem nunc quod dividitur in partem præteritam et futuram, et sic idem nunc partim esset præteritum, partim futurum, aut non esset omnino idem sibi ipsi quasi totum simul existens, quod est contra rationem instantis, in quo non invenimus successione sicut in tempore. Est ergo indivisibile, et con-

sequenter idem est nunc copulans partes præteritas et futuras.

Secunda propositio, quam supponit, est quod in instanti nihil potest moveri aut quiescere. Patet, quia si mobile tantum decurrat spatium digitale unico momento, mobile velocius minori tempore idem spatium decurret, ergo aliquid erit minus instanti, eritque instans divisibile. Similiter non quiescit in momento loquendo de quiete privativa, quia tunc dicitur quiescere cum non movetur, quod est aptum moveri, in instanti autem non potest moveri, ergo ibi proprie non quiescit, sed in instanti copulantur partes motus.

Tertia propositio: Omne quod movetur est divisibile. Probat, quia omne quod movetur transit a quodam in quiddam, et sic partim est in termino a quo, partim in termino ad quem, siquidem si unum mobile esset in termino ad quem, jam cessaret motus, si autem totum esset in termino a quo, nondum moveretur, ergo necesse est quod dum movetur, utrumque participet. Hoc autem est esse divisibile, quia quod indivisibile est, totum est in termino a quo, vel in termino ad quem, ubi non loquitur de generationibus momentaneis. Videatur de hac ratione D. Thomas hic lectione quinta.

Summa capituli IV.

In hoc capite ponit Aristoteles duas assertiones circa divisionem motus. Prima est, motus dupliciter dividi potest, scilicet divisione mobilis, vel divisione temporis. Primum probat, quia quando movetur Socrates dividitur motus ejus secundum partes quæ moventur, nam alius est motus capitis, alius pedis, vel manus, ergo motus dividitur secundum divisionem mobilis. Secundum probat, quia omnis motus in tempore fit, et

omne tempus dividitur secundum partes successivas et fluentes, ergo secundum divisionem temporis dividitur motus.

Secunda assertio: Quinque sunt quæ eadem divisione, qua motus, dividi possunt: scilicet magnitudo super quam fit motus, tempus, moveri, mobile, forma ad quam est motus, sive sit locus, sive qualitas, sive quantitas. Hæc omnia simul cum motu divisionem habent, et eandem rationem finiti, vel infiniti, licet non omnes formæ per se dividantur, sed quædam per accidens ut qualitates in motu alterationis, quæ per quantitatem sunt divisibiles. Probat hoc sigillatim, nam moveri seu motus in tempore fit, et in minori tempore minor pars, ergo dividitur motus sicut tempus. Item forma vel locus si acquiritur certo tempore, ejus dimidium tempore acquiritur, et similiter si mobile transit aliquod spatium tanto tempore, in medietate temporis dimidium mobilis transibit dimidiam partem spatii. Ergo omnia ista eodem tenore dividuntur sicut motus.

Summa capituli V.

In hoc capite et sequenti, postquam egit de divisione motus, agit de ordine partium ejusdem, et quia in motu inveniuntur et partes motus divisibiles, et mutata esse quasi indivisibilia, prius in hoc capite agit de ordine inter ipsa mutata esse, in sequenti de ordine inter ipsas partes.

Proponit ergo in hoc capite tria theoremata, seu propositiones. Prima: quod mutatum est necessario est in eo ad quod est mutatum facta mutatione. Probat per omnia genera mutationum: id enim quod mutatur, deserit terminum a quo, et accipit terminum ad quem, ergo tunc habet mutatum esse cum habet

terminum ad quem, vel saltem aliquid de illo assequitur.

Secunda propositio: Mutatum esse primo et per se consistit in aliquo indivisibili. Dicitur autem primo mutatum esse, quod non ratione alterius, seu ratione partis, sed per se primo ratione sui mutatum est, v. g. ratione partis dicitur aliquid mutatum in die, quia in aliquo instanti, vel hora diei mutatum est, et sic constat quod tale est indivisibile, quia si haberet partes, non esset per se primo mutatum, sed ratione partis, aut nullo modo esset mutatum.

Tertia propositio: In fine motus datur mutatum esse per modum termini in quo totus motus finiatur: in principio autem motus non datur primum mutatum esse. Primam partem ex eo ostendit, quia necessario datur non esse motus, quo finiatur successio ejus, hoc autem est mutatum esse ex parte finis, ergo. Secundam partem probat. Primo, ex parte temporis, quia non datur prima pars temporis, ergo nec primum mutatum esse, quia mutatum esse sequitur ex motu, deinde ex parte mobilis. Quia omne mobile divisibile est, si igitur datur prima pars motus et primum mutatum esse, illa prima pars motu facta est tempore divisibili, ergo medio tempore conlecta est medietas illius partis motus, et rursus in minori tempore minor pars, et sic in infinitum: ergo nunquam est dare primam partem motus, et consequenter neque primum mutatum esse ratione divisibilitatis mobilis. Et simile argumentum fit ex parte spatii, seu termini qui acquiritur, quia est divisibile: ergo in prius acquiritur aliqua pars media, et priusquam media, alia minor, et minor, quia quælibet divisibilis est: ergo non est dare primum mutatum esse, sicut nec primum, quod acquiritur per primam partem motus.

Summa capituli VI.

Explicatis in superiori capite his propositionibus, quæ pertinent ad mutata esse, hic declarat ipsum ordinem, quem habent partes motus, et constat tribus præcipuis propositionibus. Prima: Id quod in aliquo tempore mutatur primo, in qualibet parte illius temporis mutatur. Dicitur primo et per se ad differentiam ejus, quod mutatur per accidens, et ad motum partis, ut qui movetur hac die, dicitur moveri in mense: quod ergo ratione sui primo movetur, vel in omni parte temporis movetur, vel in nulla, vel in altera tantum. Si in omni parte, habetur intentum; si in nulla, ergo semper quiescit, et sic non est ad rem, loquimur enim de eo quod movetur. Si in altera tantum, movetur per accidens, seu per aliud, non primo.

Secunda propositio: Ante quamlibet partem motus præcedit mutatum esse versus principium. Patet, quia si toto tempore movetur in dimidio temporis mutatum est, et in dimidio illius dimidii, et sic in quacunque divisione sine termino. Item quia ante quamlibet partem temporis datur instans, ergo et ante quamlibet partem motus mutatum esse, dum durat motus; in instanti enim non movetur, ergo mutatum est.

Tertia propositio: Ante quodlibet mutatum esse, datur moveri. Patet, quia mutatum esse est indivisibile ipsius motus, sicut instans indivisibile temporis, sed inter motum nullum datur indivisibile, quod non præcedat aliqua pars, sicut nec inter tempus aliquod instans, quod non præcedat pars temporis: ergo ante quodlibet mutatum esse datur pars motus. Illud autem a quo extrinsece incipit motus, non est mutatum esse, quia non est inter motum.

Summa capituli VII.

In hoc capite postquam egit de divisione et partibus motus, agit de finitate, et infinitate ejus, et comparat illam cum finitate et infinitate temporis, et ponit quatuor præcipuas propositiones.

Prima: Impossibile est tempore infinito pertransire magnitudinem finitam, et eadem ratio est de quiete, quod intelligitur nisi reiteretur eadem magnitudo finita, ut in circulationibus cæli: et probat, quia si sit magnitudo finita, et hæc pereurit infinito tempore, utique medietas ejus non infinito percurreretur, sed finito, cum sit minor, minusque consumat quam tota, transitur ergo medietas spatii finito tempore, similiter ergo aliqua medietas tempore finito transitur, ergo utraque finito tempore, quia ex duobus finitis non componitur infinitum.

Secunda propositio: Non potest magnitudo infinita pertransiri tempore finito, sive motu uniformi et æquali, sive non, patet, quia si ex illa infinita magnitudine sumatur pars quædam finita, illa pertransitur tempore finito, ergo similiter sumendo aliam atque aliam finitam, similiter tempore finito percurreretur, ergo cum tempus sit finitum, consumitur numeratione partium finitarum magnitudinis, et tamen adhuc non est consumptum totum spatium, quia infinitum est, et finitis partibus non consumitur, ergo.

Tertia propositio: Eadem ratio est ex parte mobilis quoad finitum et infinitum, scilicet quod neque mobile finitum magnitudinem infinitam, neque mobile infinitum magnitudinem finitam, neque infinitum mobile infinitam magnitudinem tempore finito pertranseat, sed oportet adæquari omnia finita et infinita, etiam ex parte mobilis, quia eadem

proportio requiritur in mobili, et in magnitudine, et tempore.

Quarta propositio: Non potest dari motus infinitus finito tempore. Constat ex dictis, quia quantitas motus accipitur secundum quantitatem spatii, unde idem est dicere motum infinitum finito tempore, ac dicere magnitudinem infinitam finito tempore pertransiri.

Summa capituli VIII.

Postquam Philosophus determinavit de divisione motus, et ordine partium ejus, hic determinat de divisione et partibus quietis, seu stationis: distinguitur autem statio a quiete, quia statio dicitur generatio quietis, et sic de statione dicitur tria. Primum, quod omne quod stat, seu ad statum tendit, movetur, quia nondum quiescit, sed general quietem. Secundum, quod omne quod stat, in tempore stat, quia non movetur nisi in tempore. Tertium, quod sicut omne quod per se primo movetur, in qualibet parte temporis movetur, ita quod stat, in omni tempore stationis movetur, et sicut non datur primum in motu, ita neque in statione, seu statu, quia sicut non est accipere primam partem temporis, ita nec primam partem stationis et motus.

De quiete autem dicit, quod non est assignare primam partem quietis, sicut nec primam partem motus. Ratio est, quia omnis quietes est in tempore, non in instanti, sicut supra probatum est, quiescit enim aliquid privative in eo, in quo aptum est moveri, solum autem potest moveri in tempore.

In calce capituli ponit et probat unam propositionem, scilicet mobile quod primo et per se movetur, et non ratione alicujus partis tantum, impossibile est quod in aliquo tempore sit in aliquo, in quo primo mo-

vetur, verbi gratia, in eodem loco, vel in eadem dispositione qualitatis. Quod ostendit, quia alias quiesceret et moveretur simul, quod repugnat; moveretur, quia ita supponitur, quiesceret autem, quia cum illo primo tempore ibi sit, et illud tempus sit divisibile, in quacunque parte illius temporis verificatur quod ibi sit, unde in una parte temporis se habet sicut antea, quod est quiescere. Unde colligit, quod in instanti temporis in aliquo quidem loco est, tamen ibi non quiescit, quia quies non est in instanti, sed in tempore.

Summa capituli IX.

In capite nono solvit rationes Zenonis et aliorum, qui tollebant motum divisibilem et successivum. Sunt autem quatuor præcipue rationes Zenonis, tamen prima et tertia in idem coincidunt. Prima ratio est, quia si daretur motus, sequeretur idem simul moveri et stare, consequens est absurdum, ergo sequela probatur, quod movetur singulis instantibus, moveri non potest, et tunc stat in loco sibi æquali, ergo quiescit, ergo simul movetur et quiescit. Respondet Philosophus tempus non componi ex solis instantibus, et ideo bene stat, quod in instantibus non moveatur: moveatur vere in tempore divisibili, nec tamen in instantibus quiescit, licet tunc non moveatur, quia non se habet tunc sicut prius.

Secunda ratio, quæ apud ipsum erat præcipua eamque Achillem vocabat. Sequeretur enim quod res celerrima non possit tradidissimum assequi, quod est ridiculum: sequela patet, nam si res celerrima, ut Achilles distet uno stadio a re tardissima, v. g. testitudine, et moveatur decuplo velocius illa, nunquam poterit illam assequi, nam dum Achilles illud stadium percurrit, testitudo

decimam partem progredietur, et dum ille decimam partem transivit, testitudo aliam decimam illius decimæ ambulavit, et sic in infinitum; ergo si motus in infinitum divisibilis est, nunquam Achilles testitudinem currendo superabit.

Respondet hoc argumentum procedere est fallacia eadem, qua a divisione continui in infinitum secundum partes proportionales, probare vellemus non posse dividi per partes designatas et finitas totum continuum, in parte enim finita et designata consumuntur illæ infinitæ partes proportionales, quæ solum sunt infinitæ in potentia. Unde cum finitam magnitudinem mobile velox conficiat breviori tempore, quam tardum, consequenter omnes illas partes proportionales secundum quas habet infinitatem mobile velox consumet breviori tempore.

Tertia ratio erat, quia alias sagitta quæ velocius movetur, simul ferretur et staret, quod jam prima ratione solutum est.

Quarta ratio Zenonis: Sint duo mobilia æqualia, quæ per idem stadium moveantur motibus contrariis, et unum incipiat a medietate stadii, aliud a fine æquali velocitate, ita quod unum conficiat medium spatii, et aliud integrum spatium, consequenter medietate temporis unum alterum superabit, et ex alia parte transit unum mobile ex illis totum aliud mobile, quod est ejusdem magnitudinis, ergo eodem tempore pertransit totum mobile, et mediam partem spatii et sic tempus integrum erit æquale dimidio.

Respondet Aristoteles esse fallaciam in eo quod comparat eodem modo transitum per spatium quiescens, et transitum per mobile quod movetur, quando enim mobilia sunt paris velocitatis æquali tempore transeunt idem spatium quiescens, et medietate temporis medietatem spatii, sed

si spatium etiam moveretur, bene posset transire unum totam longitudinem alterius minori tempore, eo quod utrumque se movet.

Alias rationes affert contra motum quæ minus urgent, v. g. quia dum aliquid est in motu, neque est in termino a quo, v. g. in non albo neque in termino ad quem, v. g. in albo, ergo nec album, nec non album, quæ sunt contradictoria. Respondet semper alteram contradictoriam esse veram, scilicet quod nondum sit simpliciter et ex toto album, est tamen secundum quid, scilicet in fieri et tendentia.

Summa capitis X.

In ultimo capite post destructam opinionem Zenonis duo facit. Primo, agit contra opinionem Democriti, qui dicebat atomos per se esse mobiles, et sic ostendit indivisibile per se mobile non esse. Et secundo, ostendit contra Heraclitum non dari mutationem infinitam, sicut ipse dicebat, quod omnia jugi motu movebantur.

Circa primum, præmittit Philosophus partes dupliciter moveri in aliquo continuo, scilicet proprie et per se vel per accidens et beneficio totius. Indivisibile ergo inquit non posse moveri nisi motu per accidens, sicut qui est in navigio, scilicet motu totius, non motu proprio et per se; tum quia indivisibile si movetur vel est in termino a quo vel ad quem, vel partim in uno partim in altero; si primum nondum movetur; si secundum, jam non est motus sed cessavit; si tertium erit divisibile, non indivisibile; tum, quia si punctum movetur in linea, et attingit spatium æquale sibi, et deinde aliud æquale sibi, constat linea solis punctis, si aliquod spatium minus, dabitur minus aliquid indivisibili, quod repugnat.

Circa secundum, ostendit nullam mutationem esse infinitam, quia omnis mutatio extremis clauditur, ergo nulla est infinita. Antecedens probatur inductive in omni mutatione, generatio enim est inter ens et non ens, corruptio e contra, alteratio inter qualitates contrarias, augmentatio et diminutio inter quantitatem majorem et minorem, latio inter loca diversa, ergo omnis mutatio terminis clauditur. In calce corporis duobus bitat duo. Primum, quomodo motus localis inter extrema clauditur, præsertim in motu circulari. Respondet id tantum mutari, quod potest mutatum esse, sicut id albescit quod

potest esse album; cum ergo mutetur corpus per latonem etiam circulari, habet mutatum esse, et consequenter terminis clauditur. Secundum est, an re vera motus possit in infinitum aliquo modo esse. Et respondet quod si sumantur motus specie diversi, potest unus succedere alteri in infinitum ut latiori alterationi, alterationi accretio, et sic de aliis, sicut esset si mundus duraret in æternum. In una autem specie motus existimavit Aristoteles aliquem motum posse esse perpetuum, scilicet motus cœli quem posuit ab aeterno, de quo libro octavo dicitur.

SUMMA LIBRI VII.

In hoc libro incipit Aristoteles ex motu quem huc usque explicavit assurgere ad ipsa moventia, usque ad primum movens et primum motorem, quod uberius præstat in libro octavo. In hoc autem libro duo præcipue intendit. Primum est, tractare de principio motus usque ad primum motorem, et hoc capite I, II et III. Secundum est, comparare ipsa mobilia et moventia inter se quoad velocitatem, tarditatem et proportionem quam habent, et hoc capite IV et V.

Summa capitis I.

Ut ostendat Philosophus quod in motibus deveniendum est ad unum primum motorem, duplicem propositionem ponit et explicat in isto capite. Prima est, omne quod movetur ab alio moveri. Secunda, non dari processum in infinitum in motoribus, sed sistendum esse in uno primo, qui moveat et non moveatur. Prima ergo propositio, quæ in fronte libri ponitur, procedit de eo

quod primo et per se movetur, non de eo cujus tantum pars movetur, et alia movet, ibi enim etiam distinguitur movens et motum. Supponit ergo, quod id quod per se primo movetur vel movetur ab extrinseco movente, ut si impellatur ab aliquo, vel movetur ab intrinseco: si primo modo, constat ab alio moveri, si movetur ab intrinseco, etiam debet distingui movens et motum, quia in eo quod movetur a se, semper est una pars movens, et altera mota; ex eo enim quod totum movetur, non sumitur sufficiens ratio quod non sit pars movens, et pars mota, neque hoc est primo et per se moveri, sed mediantibus partibus.

Secunda propositio est: In moventibus non est abire in infinitum, sed est devenire ad unum, qui sit princeps motionis. Ratio est, quia si esset processus in infinitum, daretur infinitus motus finito tempore, quia licet quodlibet mobile finito et determinato motu moveatur, ista